

N:o 54.

Af herr **Hedlund**, med förslag till ändrad lydelse af 14 § riksdagsordningen.

Vid 1880 års riksdag väckte jag i Andra Kammaren ett förslag om utsträckning af valrätten för riksdagsmannaval till Andra Kammaren, hvilket jag nu beder få i hufvudsak åter upptaga. I min motion härom instämde med sina namnunderskrifter 65 af kammarens ledamöter, bland hvilka må nämnas herrar Carl Ifvarsson, O. B. Olsson, E. Key, Sven Nilsson, Liss Olof Larsson, Anders Persson, Ola Andersson, Olof Jonsson i Hof, J. Smedberg, A. P. Lind, Severin Axell, Folke Andersson med flere.

I motiveringen af mitt förslag, hvilken jag anhåller att konstitutionsutskottet ville åter uppmärksamma, enär de då anförda skälen ega fortfarande full giltighet, sökte jag visa både det rättvisa och statskloka i den rösträttens utvidgning, som föreslogs, och hvilken vore intet annat än en naturlig utveckling, i enlighet med tidsomständigheternas kraf, af den 1½ årtionde derförut lyckligt genomförda representationsreformen.

Tack vare vårt folks fortsatta goda framsteg i allmän bildning och mognad erfarenhet, hafva tidsförhållandena gjort den vidare utvecklingen i närvarande tid ännu mera berättigad.

Nu har utom dess en särskild omständighet tillkommit, som visar behovet af rösträttens utvidgning, hvilken jag beder få framställa, i hopp om att icke varda missförstådd.

Jag har både i Första och Andra Kammaren mer än en gång vidrört det dryga ansvar, jag känt deri, att jag såsom folkrepresentant äfven vore skyldig att betrakta mig såsom ombud för de orepresenterade, det vill säga för dem inom min valkrets, som icke egt rätt att deltaga i

mitt val till riksdagsman. Vid alla Riksdagens förhandlingar har jag, så snart någon fråga förekommit, som omedelbart rört dessa samhällsmedlemmars välfärd, djupt känt mitt åliggande att hafva äfven dessa för ögat, och detta i större men ej mindre mån, då det här gälde dem, som icke kunde sjelfve gifva, genom deltagande i valen, uttryck åt sina önskingar och behof.

Det lider intet tvifvel, att icke många, ja de fleste af Riksdagens medlemmar haft inom sig samma ansvars känsla. Derom vittna de talrika röster, som inom båda kamrarna städse höjts till påvisande af hvad som vore för arbetarnes stora klass nyttigt eller skadligt.

Men uppfattningen af hvad som borde betraktas såsom det ena eller det andra har ofta varit olika med arbetarnes egen. Och det är likväl den senare, som här måste ega den största betydelsen.

Dessa djupa samhällslager hafva med mycken oro motsett införandet af tullafgifter å spannmål och mjöl liksom å några andra för deras tarfliga, mycket ofta torftiga lifsuppehälle nödiga födoämnen, att särskildt nämna fläsket. På försäkringarne, att med detta deras lifsmedels fördyrande skulle följa ökade arbetstillfällen, med höjda arbetslöner, hafva de icke trott och hafva ej kunnat göra det.

De betrakta denna beskattning såsom för dem lika skadlig som orättvis, ty de se i hennes påläggande hänsynslöshet från de mäktige jordegarnes och fabrikanternas sida, hvilken de finna så mycket mer klandervärd, som de äro sjelfve uteslutne från allt inflytande på valen af de representanter, som utöfva svenska folkets urgamla rätt att sig sjelf beskatta. »Vid denna svenska folkets sjelfbeskattning hafva ju vi — säga de — ingen talan, men höra dock ej äfven *vi* till svenska folket?»

Den allmänna värnpligten har, såsom jag i min 1880 ingifna motion påvisat, tillkommit såsom en ytterligare mäktig grund för rösträttens utvidgning, då mot denna skyldighet, hvilken, när det kommer till krig, gäller lif och blod, väl rösträtten måste stå som motsvarande rättighet.

Följdrigtigt komme man härmed till allmän rösträtt, men samhällsutvecklingen går icke under fredliga tider i språng utan endast steg för steg. Dock böra, i min tanke, stegen ej tagas så korta, att de, som ännu ega ledningen, utsättas för, att man löper dem förbi.

Fullt öfvertygad om, att det af mig för åtta år sedan föreslagna steget icke är för långt, men att det likväl är för tillfället tillräckligt att uppfylla de icke röstegandes billiga kraf och att behörigt utvidga våra begränsade valmenigheters antal, upprepar jag här, med någon af senare bevillningsföreskrifter påkallad ändring, min förut nämnda motion,

beredd likväl att för min del bifalla äfven ett något mindre steg, för den händelse det af mig nu föreslagna ej skulle kunna vinna båda kamrarnes och regeringens godkännande.

Enligt statistiska centralbyråns redogörelse angående valrätt till Andra Kammarén 1885, uppgick hela antalet af de personer, som då egde rösträtt till Andra Kammarén, till 307,719, motsvarande 6,63 proc. af befolkningen och 25,12 proc. af den till myndiga år komna manliga befolkningen, eller, i jernadt tal, endast en fjerdedel af denna. Genom borttagandet af de nu i § 14 riksdagsordningen för valrätten utstakade gränser skulle rösträtt tillkomma ytterligare 179,918 personer.

Dessa siffror visa, att rösträttens äfven ganska betydliga utsträckning icke skulle öka antalet af de röstberättigade så mycket, att någon grundad betänklighet deremot borde möta.

Jag inskränker mig emellertid nu till att värdsamt föreslå,

att 14 § riksdagsordningen må erhålla följande lydelse:

Valrätt tillkommer inom den kommun, der han är bosatt, en hvar, hvilken eger eller med stadgad åbo- rätt innehafver fast egendom på landet eller i stad till ett taxeringsvärde af minst femhundra kronor, eller för lifstid eller för minst fem år arrenderar jordbruks- fastighet till taxeringsvärde ej understigande tre tusen kronor; eller ock är uppskattad till en årlig inkomst af minst fyra hundra kronor.

Stockholm den 28 januari 1888.

S. A. Hedlund.
